

СЕРІЯ «ГОРИЗОНТИ ФАНТАСТИКИ»

Роджер Желязни

ХРОНІКИ АМБЕРА

У десяти книгах

КНИГА 2

Рушниці Авалону

Роман

УДК 82/89
ББК 84.7 США
Ж50

Серію «Горизонти фантастики»
засновано 2011 року

Chronicles of Amber. The Gans of Avalon
Copyright © 1972 by Roger Zelazny

Друкується з дозволу спадкоємців автора
та їхніх літературних агентів, Zeno Agency Limited
(Великобританія) за участі Агентства
Олександра Корженевського (Росія)

Переклад з англійської
Анатолія Сагана

Желязни Р.

Ж50 Хроніки Амбера : у 10 кн. Кн. 2 : Рушниці Авалону : роман / Р. Желязни ; пер. з англ. А. Сагана. — Тернопіль : Навчальна книга–Богдан, 2015. — 304 с. — (Серія «Горизонти фантастики»).

ISBN 978-966-10-2118-0 (серія)
ISBN 978-966-10-4281-9

УДК 82/89
ББК 84.7 США

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина даного видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора перекладу чи видавця.*

ISBN 978-966-10-2118-0 (серія)
ISBN 978-966-10-4281-9

© Навчальна книга–Богдан,
переклад, оригінал-макет, 2015

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ

Я зійшов з човна на берег і сказав:

— Ну, «Метелику», прощай.

Повільно розвернувшись, човен рушив у відкрите море. Я знав, що він повернеться в кабрійський порт, причалить десь неподалік од маяка, звідкіля вже рукою подати до Тіней.

Поблизу берега бовваніли зчорнілі дерева. На мене чекала тривала дорога. Обравши потрібний мені напрямок, я пішов, на ходу змінюючи реальність так, як вважав за необхідне. Ліс огорнула передсвітанкова прохолода, і було насолодою відчувати її дотик.

Хоч я ще й досі мав на півсотні фунтів менше, ніж важив би при повному здоров'ї, хоч інколи мені двоїлося в очах, уже впевнено йшов на поправку. За допомогою божевільного Дворкіна мені таки вдалося вирватися з камери у підземеллі на волю, а шанувальник Бахуса Жопен поставив мене на ноги. І ось тепер я мав знайти відображення світу, що існував колись, але якийсь час тому зник, був знищений. Тож вибрав собі годящий шлях та й вирушив у дальню путь.

Через деякий час я дійшов до дуплистого дерева, де мав обладнаний тайник. Понишпоривши в дуплі, видобув з нього посріблений меч і почепив його на пояс. Той факт, що раніше він був у Амбері, а тепер — у цьому лісі, не викликав

у мене жодних запитань. Тепер він чекав мене тут, бо я йшов по цій тіні. Ось і все.

Кілька годин я крокував дорогою, сонце було у мене за спиною ліворуч. Ненадовго зупинився, щоб перепочити, тоді пішов далі. Очі насолоджувалися виглядом листя й каміння, змертвілих стовбурів і живих дерев, зеленої трави та чорної землі. Я вдихав на повні груди аромати життя, що роїлися навкруги, вслухався в комашине дзижчання, у щебетання птахів... Боже мій! Лише той, до кого повернувся зір, зрозумів би моє невимовне блаженство! Проживотіти в цілковитій темряві майже чотири роки, а потім стати знову спроможним бачити світ — годі знайти слова, якими можна було б описати мої почуття! До того ж, я вільно йшов туди, куди хотів...

Ступав дорогою, і вранішній вітер тріпав мій поношений плащ. Якби цієї миті мене хтось побачив, думаю, він дав би мені років п'ятдесят із гаком: обличчя густо вкрите зморшками, тіло худюче, розбовтане. Цікаво, чи впізнали б у мені принца Корвіна?

Йдучи по цій тіні, я намагався перенестися в одну місцину, та мені це чомусь не вдавалося. Невже розгубив усі свої колишні навички? От що може статися з людиною, коли вона...

За поворотом раптом побачив сімох чоловіків, які валялися край дороги. Шестеро лежали неживі, їхні тіла були жорстоко понівечені, а сьомий напівсидів-напівлежав під тисячолітнім дубом, упершись головою в товстий, порослий мохом стовбур. Меч бідолахи лежав на колінах,

у правому боці зяяла страшна рана, що й зараз кровоточила. Він був без обладунків, на відміну від убитих, закутих у панцирі й лати. Погляд його сірих очей був спрямований уперед. Шкіра на пальцях і на кісточках обдерта, дихання ледве помітне. Нахмуривши кошлаті брови, він мовчки дививсь, як ворони видзьобують очі мерцям. Мене чоловік, схоже, ще не бачив.

Натягнувши каптур глибше, я схилив голову, щоб заховати обличчя, і приступив трохи ближче до нього.

Колись я його знав, або ж, принаймні, той, кого я знав, був дуже схожим на нього. Зараз він нарешті побачив мене, звів меч і спрямував вістря у мій бік.

— Не бійсь, я тобі не ворог, — попередив я. — Пити хочеш?

Хвильку повагавшись, він кивнув і простогнав:
— Хочу...

Відкоркувавши баклажку, я простягнув її йому. Він жадібно приклався до неї, закашлявся, а про- кашлявшись, знову припав до води.

— Вельми вдячний вам, пане, — мовив він, повертаючи посудину. — От якби там замість води було щось міцніше!.. Бісова рана!

— Можна й міцніше. А ти певен, що воно тобі не зашкодить?..

Незнайомець випростав руку, я дістав меншу баклажку, відкоркував її та простягнув йому. Від пійла, яке дав мені Жопен, чоловікові перехопило подих, і він закашлявся на добрих півхвилини.

Заспокоївшись, усміхнувся лівим кутиком рота і весело підморгнув.

— Так уже веселіше, — резюмував незнайомець. — Ви не проти, якщо скроплю собі рану? Шкода марнувати добре віскі на таке, але що вже поробиш...

— Якщо треба, можеш вилити на рану все з баклажки. Але стривай, у тебе ж руки трусяться. Дай-но, краще я сам скроплю тобі цю рану...

Незнайомець кивнув на знак згоди, я розстібнув на ньому куртку й кинджалом розпорів сорочку, щоб мати доступ до рани. Вона була серйозною — глибокий поріз, що оперізував бік на кілька дюймів вище від стегна. На руках, грудях, плечах чоловіка також були поранення, однак не настільки небезпечні.

Глибока рана безперервно кровоточила. Я обтер її хустинкою, тоді приклав хустинку до порізу і притиснув, щоб зупинити кровотечу.

— А тепер, — сказав я незнайомцеві, — стисни міцніше зуби і відвернися.

Після цих слів вилив на рану кілька крапельок віскі. Той судомно смикнувся всім тілом, тоді затремтів. За весь час екзекуції я не почув від нього ні стогону, ні іншого звуку. А зрештою, чому він мав стогнати? Склавши хустину, я приклав її до рани і притиснув. Тоді відірвав од подолу плаща довгу смугу тканини і пов'язав її поверх хустинки, щоб трималася.

— Ще хильнеш? — запитав я.

— Хіба що води, — відповів незнайомець. — Перепрошую, але тепер мені бажано подрімати...

Утамувавши спрагу, він зронив голову низько на груди (аж уперсь у них підборіддям) і захропів. Я змайстрував йому щось на зразок подушки, а зверху прикрив плащами вбитих воїнів.

Поки він спав, я примостився коло нього і почав спостерігати за гарними чорними птахами.

Отже, він мене не впізнав. Цікаво, чи впізнав би мене зараз хоч хто-небудь? Мабуть, що ні. Якби я сам сказав, що я — принц Корвін, можливо, хтось би й визнав певну схожість між мною і тим Корвіном, якого знали всі. Якщо у мене все гаразд із пам'яттю, то я вперше бачив цього чоловіка, який дрімав під деревом, а він — мене. І все ж таки ми з ним знайомі, просто це не було знайомство у звичному розумінні.

Тепер я йшов через тінь, намагаючись відшукати одне відображення, — світ, до якого був колись особливо прихильний. Цей світ якийсь час тому був зруйнований доценту, одначе мені вистачило сил відродити його, бо Амбер відкидає незліченне число відображень. Уродженець Амбера може переміщуватись із тіні в тінь, і я теж був наділений цією здатністю. Якщо вам не подобається слово «тінь», назвіть їх паралельними світами; якщо маєте достатньо бурхливу фантазію — альтернативними всесвітами, а якщо ви скептик за переконаннями — породженнями нездорової уяви. Я ж називаю їх Тінями, як і будь-яка інша істота, наділена здатністю мандрувати між цими світами. Просто ти обираєш якусь вірогідну реальність і прямуєш до неї, доки не досягнеш.

У певному розумінні, ми самі її й творимо. Але на цьому дозвольте поки що закінчити.

Отож, я прибув сюди морем і взявся шукати шлях до Авалону.

Колись давно, багато століть тому, я у ньому жив. Це довжелезна, заплутана, гарна і щемлива історія. Згодом розповім про це докладніше, якщо, звісно, виживу. Хочеться вірити, що по-вісті мого життя ще далеко до завершальних слів.

До мого Авалону було вже рукою подати, коли мені трапилися цей поранений рицар і шестеро вбитих воїнів. Якби я не зупинивсь, а пішов собі далі, то міг би досягнути й Тіні, де шестеро валялися б убитими, а рицар не мав би й подряпини, і навіть такого, де був би вбитий тільки він, а решта шестеро стовбичили б над ним і вдоволено реготали. Хтось, мабуть, захоче заперечити, що це вже не має великого значення, адже все щойно сказане — з розряду ймовірного, а отже, реально існує у котромусь із численних відображень.

На моєму місці хтось із братів або сестер (окрім хіба що Джерарда чи Бенедикта) пройшли б побіля цих незнайомців, навіть не озирнувшись на них. Та я вже не був настільки твердо-сердим, як моя родина. Не сказав би, що мені від народження притаманна якась сентиментальність, нічого подібного. Гадаю, на мене так вплинула тінь, яка зветься Земля, де я промешкав не одну сотню літ. І, мабуть, не останню роль у цьому відіграло моє ув'язнення в підземеллях Амбера, де я добряче черпнув лиха і на власній шкурі спізнав, що таке страждання. Не впевнений достеменно,

що це саме так, але переконаний, що не пройду байдужно мимо будь-якої людини в біді, а надто, коли та людина нагадує старого знайомця. І я ховатиму від неї свою справжню подобу, хоч би це й спричинило гнів цієї людини та змусило сказати все, що вона про мене думає.

Тож усе в нормі. Не маю нічого проти невеличкої обгородки: я ставлю рицаря на ноги, а коли він оклигує, йду собі далі. Шкоди від того не буде нікому, а от допомогти людині, навіть якщо ти бачиш її вперше у житті, ніколи не гріх.

І я сидів коло рицаря, охороняючи його сон. Через кілька годин він прокинувся.

— Із пробудженням тебе! — привітав його, знову відкорковуючи баклажку. — Ще води?

— Красно дякую, — він потягнувся за посудиною.

Поки рицар втамовував спрагу, я стояв і дивився на нього. Він напився, повернув мені баклажку і сказав:

— Вибачте, я не назвав свого імені. Не дуже ввічливо з мого боку...

— Та я тебе знаю, — відповів я. — А мене можеш називати Корі.

Він поглянув на мене пильніше, неначе хотів уточнити мій титул та повне ім'я, але за мить передумав і просто кивнув.

— От і добре, — а тоді церемонно прорік: — Сер Корі, хочу висловити вам вдячність за допомогу, яку ви мені надали.

— Найкраща подяка — те, що ти вже пішов на поправку, — сказав я. — Поіси?

— О так, я був би вельми вдячний...

— Маю трохи в'яленого м'яса та причерствілого хліба. І величезну головку сиру. Їж, скільки захочеш.

Я простягнув йому торбу з харчами, і він, не зволікаючи, накинувся на їжу.

— А ви, сер Корі? — жуючи, запитав він.

— Поки ти спав, я уже поїв.

Роззирнувшись навколо, я недвозначно поглянув на трупи. Поранений усміхнувся.

— Ти, сам-один, поклав шістьох? — запитав я.

Рицар ствердно кивнув.

— Непогано. Ну, і що мені робити з тобою?

Він намагався зазирнути мені в очі, однак я відвернувся.

— Тобто? — уточнив рицар.

— Куди ти йшов?

— Є тут у мене друзі, — почав пояснювати він. — Це звідси на північ п'ять ліг¹. Я йшов якраз туди, коли на мене напали... Але маю великий сумнів, що хтось зі смертних, та хоч би й сам диявол, подумає нести мене на спині бодай лігу. Допоможіть мені підвестися, сер Корі, і ви побачите, який у мене зріст.

Я встав, дістав із піхов меч і одним помахом зрубав молоде деревце дюймів зо два завтовшки. Очистивши стовбур від кори, підігнав його під зріст пораненого.

Тоді зрубав друге деревце і проробив із ним те саме. Потім познімав з убитих ремені, зібрав

¹ П'ять ліг — близько півтора десятка миль.

плащі та поприкріплював їх до жердин. Так змайстрував ноші. Рицар уважно стежив, як я працював, а коли закінчив, він сказав:

— Сер Корі, перед вашим мечем не встоїть ніщо. До того ж, він у вас ще й срібний! Схоже на те, що ви...

— Ну як, готовий трохи пройтися? — поцікавивсь я.

— А з тими що? — рицар показав головою у бік мерців.

— Пропонуєш поховати їх як добродесних християн? Плюнь! Природа подбає про них і без нас. Як на мене, нам треба звідси вшиватися. Вони вже починають смердіти.

— Хоч би зверху їх чимось прикидати. Билися вони відважно...

Я зітхнув.

— Ну що ж, якщо тебе це заспокоїть... Лопати при собі я не маю, тож доведеться звести керн. Але могила буде одна на всіх.

— Одна то й одна, — не перечив поранений.

Я поскладав усі шість тіл у рядок. Рицар щось неголосно бубнів собі під ніс, мабуть, молився за упокій їхніх душ.

А я взявсь обкладати їх камінням. Його тут не бракувало, тож робота просувалася скоро.

Аби закінчити її швидше, обирав найбільше каміння і ледь не поплатився за це. Один з камінів важив добрих чотириста фунтів, а я, замість покотити по землі, підняв його.

Здавлений скрик здивування дав мені зрозуміти, що рицар усе бачив. Довелося вдавати, що я замалим не надірвався від непосильної ваги.

— Чортів камінь! — лайнувся для більшої правдоподібності.

Надалі ретельно стежив за тим, щоб ненароком не взяти завеликий вантаж.

— У мене все, — сказав я, кладучи останній камінь. — Ти готовий?

— Угу.

Піднявши пораненого із землі, почав укладати на ноші. Поки це робив, він мовчав, зціпивши зуби.

— Куди нам? — поцікавивсь я.

Він показав рукою, в який бік.

— Треба вийти на шлях, повернути ліворуч і так до роздоріжжя. Тоді взяти направо. А як ви?..

Не кажучи йому ні слова, я згріб ноші на оберемок, як дитячу колиску чи щось схоже за розміром, розвернувся і пішов у потрібному напрямку. Поранений рицар лежав у мене на руках.

— Корі... — озвався він.

— Так...

— Ви — один з найбільших силачів серед усіх людей, яких я бачив. І все-таки, здається, я вас знаю...

Витримавши чималу паузу, я відповів йому:

— Нічого надзвичайного, просто стежу за собою. Здорове життя, жодних надлишків, ну й усе таке інше.

— ...і голос ніби знайомий.

Він звів очі, не облишаючи спроб розглянути моє лице. Я вирішив змінити тему розмови.

— Твої друзі, до яких несуч тебе, — вони хто?

— Ми йдемо в замок Ганелона.

— Кого-кого — того ренегата? — я ледве не зронив рицаря з рук.

— Не знаю значення слова, яке ви сказали, але сумніваюся, що воно означає щось гарне, — мовив мій підопічний. — Суджу про це з вашого тону. І коли вже повертає на таке, мушу заступитися за Ганелона...

— Постривай! — зупинив я його. — У мене таке враження, що ми говоримо про двох різних людей, які мали одне й те саме ім'я. Вибач, якщо образив тебе.

Я через носі відчув, як він трохи розслабився.

— Що ж, певен, так воно і є, — сказав рицар.

Я ніс його до шляху, а на дорозі, як він і казав, повернув ліворуч.

Рицар задрімав у мене на руках, а мені це було тільки на користь: діставшись перехрестя, про яке він говорив, я, поки незнайомиць спав, перейшов на біг. Водночас думав про шістьох нападників, які ледь не позбавили його життя. І дуже хотілося вірити в те, що у них не залишилося друзів, котрі тинялися б десь поблизу.

Сонне дихання пораненого змінилося звичайним, і з бігу я перейшов на піший крок.

— Схоже, я знову спав, — озвався рицар.

— І хропів на додачу, — докинув я.

— Скільки ж ви вже пройшли?

— Мабуть, ліги зо дві.

— І нітрохи не втомилися?

— Чому ж, — зізнався я, — втомивсь, але не так, щоб падати й відпочивати.

— Ну ви й міцний! — здивувався він. — Не дай Боже мати вас за ворога! Скажіть, ви точно не Диявол?

— Він! — засміявся я. — Чи ти не чуєш запаху сірки? І праве копито розболілося так, що хоч криком кричи.

Він і собі засміявся, щоправда, перед тим усе-таки потягнув шумно носом. Мені це не сподобалося.

Насправді ж, за моїми підрахунками, ми пройшли вже чотири ліги і ще трішки. Хоч би він знову задрімав і не морочив собі голову подоланими відстанями. Руки мені вже поболовали.

— А хто були ті шестеро, яких ти порішив? — поцікавивсь я.

— Хранителі кола, — пояснив він. — Колись вони були людьми, а стали одержимими. Моліть Бога, сер Корі, щоби душі їхні упокоїлися з миром!

— Хранителі кола? — перепитав я. — Що за коло?

— Коло пільми — це місце, де панує безлад і появляються мерзенні тварюки... — він голосно зітхнув. — Звідти пішла та пошесть, яка занастила нашу землю.

— Ніколи б не подумав, що цю землю щось уразило, — зауважив я.

— А ми далеко від того кола, та й мешканці земель Ганелона не здадуться просто так, без бою.

Але те коло росте та росте. І щось мені підказує, що вирішальна битва відбудеться не деінде, а тут.

— Так розкажеш, що згоряю від цікавості...

— Скажу так, сер Корі. Якщо ви ще не чули про те коло, то вам про нього краще і не знати. Не думайте про нього, обминіть його десятою дорогою і йдіть туди, куди йшли. Я мав би за велику честь повоювати поруч з вами, та якщо вже по правді, то це не ваша війна. Крім того, хто його знає, чим усе закінчиться...

Дорога взялась угору. А трохи згодом, крізь просвіт у деревах, я побачив на віддалі дещо, від чого мимоволі зупинився. Тієї ж миті у пам'яті спливла місцина, дуже схожа на цю.

— Що? Що таке?.. — завовтузився мій підопічний. — Овва, та ви ж ішли скоріше, ніж я думав! Оце і є той замок Ганелона, до якого ми добиралися.

І тут я згадав потрібне. Це сталося само собою, мимохіть. Ганелон був відступником та вбивцею, кілька століть тому я викинув його з Авалону. Як? Дуже просто. Переніс у іншу Тінь та інший час, так само, як трохи згодом вчинив зі мною Ерік. Дуже хотілося б вірити в те, що вигнаний з Авалону Ганелон не потрапив сюди. Куди завгодно, тільки не сюди! Ймовірність того, що він перенісся сюди, у цю Тінь, була дуже й дуже малою, однак вона залишалася. Так, Ганелон був простісінький смертний із куцою (якщо порівнювати з нами) тривалістю життя, а від його вигнання минуло шість століть, однак деколи час викидає цікаві колінця. Цілком могло бути так,

що він у цьому світі біжить інакше, і поки в нас сплине століття, тут минає рік. Час — таке саме породження Тіні, як і будь-який інший її атрибут, а стосовно його властивостей, то навіть Дворкін не міг знати всього про час. Утім, може, й знав. Можливо, саме через те знання він і схибнувся розумом? Стосовно мене, то з усіх реалій, у котрих однією з головних ознак є час, найважчим було відбувати ув'язнення в підземеллях Амбера. Чомусь я був упевнений у тому, що володар замку — не той Ганелон, що служив мені вірним помічником, а потім став заклятим ворогом. Хто-хто, а він точно не боровся б проти того зла, яке хвиля за хвилею прокочувалося цією землею. Більше того, я був готовий побитись об заклад, що *той* Ганелон уже давно верховодив би цими пекельними тварюками.

Той, кого я зараз ніс, примушував мене добряче поламати голову. Він або його двійник мешкав у Авалоні в ті часи, на які припадало вигнання Ганелона. Це означало, що тутешній (та й тамтешній) час спливає і справді повільніше.

Я не боявся зустрічі з Ганелоном. Не переживав, що він мене впізнає. Однаково Ганелон нічого не знає про існування тіней-відображень. Єдине, що йому відомо напевне, то це те, що я викинув з ним чорнокнижницький фокус, аби уникнути смертної кари, і велике питання, що саме було б для нього гіршим покаранням — позбавлення життя чи існування у світі, нав'язаному силоміць?

Але той, кого я зараз тримав на руках, потребував відпочинку і даху над головою, тож я вперто йшов далі.

Ішов і на ходу думав...

Зустріч зі мною начебто пробудила у рицареві якісь спогади. Цікаво, думав я, якщо у цьому світі, який так нагадує Авалон (хоча насправді то не Авалон), ще збереглися спомини про мого двійника, наскільки вони позитивні? І як, яким чином вплинуть на ставлення людей до мене, коли скажу їм, хто я насправді?

Сонце хилилося до горизонту. Потягнуло вечірньою свіжістю — передвісником холодної ночі. Поранений знову похропував у мене на руках, і я вирішив решту шляху подолати швидким бігом. Мене не дуже звеселяла думка, що, коли незабаром споночіє, цей ліс почне кишіти бридкими почварами, котрі населяють те трикляте коло, про яке я, до того ж, нічого не знав. У тому, що воно є, та в тому, що його краї десь зовсім близько, не сумнівався жодної миті.

Біг у сутінкових тінях, які щохвилини довшали, і щосили відганяв од себе тривожні передбачення. Мене не полишало відчуття, що хтось іде назирці за нами, дочікується нас у засідці, стежить за нами пильним оком... Коли бігти далі вже не було сил, я зупинився. Тривожне передчуття посилилось, і цієї миті я почув легкий шелест кроків, наче хтось скрадався за нами.

Поклавши ноші на землю, я витягнув меч та розвернувся.

Їх було двоє — двійко величезних котів.